

ansamblu, compoziții sincrone. Și nu se poate să nu reții, din acest angrenaj, fațetele multiple din care sunt compuse personaje-simbol ca *Othello*, cu chipiu de Napoleon pe cap o vreme, pilot de bombardier sau mulgător de lapte cu basma alteori, brută altădată, realizată cu simț nuanțat de către Constantin Chiriac, disponibilitatea de histrion diabolic a lui *Iago* – Virgil Flonda care domină și savurează jocul, diversitatea de stări cu predominantă dramatică, a *Desdemonei* – Anca Florea, lucirea perversă a *Emiliei* – Diana Văcaru-Lazăr, acrobațiile de *Puck* ale excelentei Ofelia Popii în *Câinele morții*, candoarea dintr-un angrenaj aberant a Taniei Anastasof – *Micuța Desdemona*. O împletire de vis și realitate, într-un du-te-vino galopant, imagini care se suprapun și contrastează, dilatare în timp și în esența răului care e – poate fi – și

într-un *Iago* neidentificat din noi. Atitudinea polemică desigur, cu scene de efect, dar și scene gratuite, extravagante și o permanentă interogație în intenția realizatorului nefixată însă. În final, *Iago* îi conduce pe *Othello* și pe cele două *Desdemone* printr-o ușă cu oglindă unde dispar, dar imaginea lor se multiplică la infinit.

O magie, spunea cineva. Teatru poetic. Disparat, însă în fasciculele decupate cu sugestii reale, incitante și altele halucinante, derizorii. Nu cât e *Othello* și Shakespeare se pune întrebarea, ci cu ce stimulează viziunea interesul pentru înțelegerea acestui bun cultural? „Acu! cu care e scrisă „pe colțul lăuntric al ochiului“ povestea stranie a peștilor din spectacolul lui Purcărete, atinge aici mai mult suprafața exterioară, retina parcă. Dar n-am plecat din sală, ne-drogat fiind...

Oana CRISTEA GRIGORESCU

Othello?!!

Ce-a mai rămas din poveste, după cotropirea marii literaturi dramatice de către creatorii secolului XX? Dar poate că nu astfel trebuie pusă problema, de vreme ce, la timpul lor, Shakespeare sau Molière sau... alții, au ars în teatru etapele motivului narativ. Pe cât de indisciplinați și nerespectuoși, pe atât de sensibili și atenți la viață, regizorii ultimelor decenii, precum ucraineanul Andryi Zholdak, au aruncat în aer nevoia de poveste și ne-au împins într-un gen de spectacol croit după măsura noii sensibilități vizuale a secolului. *Othello*, scris cu semnul întrebării și exclamării la final, este deopotrivă un strigăt impetuos și o interogare continuă în fața datelor umane fundamentale: iubirea, gelozia, crima, moartea. Foarfecele *Emiliei*, condusă de mâna diabolică a lui *Iago*, decupează, la propriu, din tragedia shakespeareiană personaje, tipologii și le așază în contextul timpului de-acum. Așa că nu e mai important ce rămâne din poveste, ci cum modifică contextul destinul personajelor.

Contrar aparențelor, o astfel de propunere nu cere spectatorului referințe culturale. Nu trebuie să cunoști piesa, nici opera lui Verdi. De la Shakespeare sunt împrumutate tipologii. Conflictul e condus de firele ascunse ale Răului, se naște din confruntarea eternă a forțelor complementare: negativ–pozitiv, feminin–masculin, bine–rău. Mijloacele regizorale fac apel la tehnicile cinematografilei, suprapun planurile de joc într-un ritm care depășește puterea de disociere a spectatorului, astfel, fiecare nouă viziune a spectacolului îți asigură accesul la un alt plan spectacular. În scenă se împletesc imagine, mișcare scenică, abilități vocale, muzicale, citate culturale din artele vizuale sau din muzică. Cerințele regiei nu țin seama de limitele actorului. El spune textul în timp ce desfășoară un întreg sistem de simboluri, construiește cu ajutorul recuzitei canale complementare de transmitere a mesajelor scenariului, se relaționează dinamic cu restul personajelor. În spectacolele lui Zholdak verbul este

multiplacat de vizual și acustic. Distribuția aduce în prim plan un Constantin Chiriac schimbat față de rolul precedent din *Idiotul*. Miza cade aici pe prezența și mișcarea fizică, pe ritm, cuvântul este subordonat mișcării. *Iago*, Virgil Flonda, ține în mână ghemul intrigii, formează cu *Emilia*, Diana Văcaru-Lazăr, un cuplu memorabil de orchestrați diabolici. Cu rolul *Desdemona*, tânăra studentă Anca Florea consemnează un debut promițător, într-un personaj care nu menajează, exploatează toată gama posibilităților expresive: cuvânt, prezență scenică, relație dinamică, vie cu restul personajelor. Zholdak este sensibil la viziunea actorului asupra rolului. În *Câinele morții*, interpretat de Ofelia Popii, un rol exclusiv vizual-simbolic, lasă libertate actriței să extragă, din mobilitatea și expresivitatea mișcărilor sale cu totul speciale, un personaj unic. Întreaga distribuție rezonază stilistic, valorizează intențiile regizorale în planuri multiple: joc actoricesc, apariție, construcția planului acustic.

Poți citi spectacolul lui Zholdak în cheie post-postmodernă, în cheia filosofiei *zen* ori a altor ideologii, și nici asta nu e important. Ceea ce ai să recunoști negreșit e ritmul timpului care te ia în stăpânire până într-atât încât recunoști încă o dată că frâiele propriului destin stau în alte mâini. N-ai să poți ocoli acest adevăr pe care îl purtăm în noi, apremntă ineludabilă a sensului închis în orice ființă. E aici încifrat destinul artei de a redescoperi adevăruri eterne comentate de teatru iar și iar, de la tragedia antică încoace, de care spectacolele lui Zholdak sunt legate cu fire secrete.

Teatrul „Radu Stanca“ din Sibiu – Othello?!!, adaptare liberă de Andryi Zholdak după William Shakespeare. Regia Andryi Zholdak (Ucraina). Scenografia: Kolio Karamfilov (Bulgaria). Asistent scenografie: Tatiana Dimova (Bulgaria). Consultant artistic: Rolandas Rastauskas (Lituania). Distribuția: Constantin Chiriac, Virgil Flonda, Diana Văcaru-Lazăr, Anca Florea, Diana Fufezan, Tania Anastasof, Alin Olteanu, Adrian Neacșu, Ofelia Popii, Ovidiu Moț, Ovidiu Popa, Pali Vecsei, Cătălin Pătru, Florin Coșuleț, Codruța Vasiiu, Florentina Țilea, Lorena Ciubotaru. Premiera: 22 februarie 2002.

Tania ANASTASOF, Ofelia POPII,
Anca FLOREA,
Constantin CHIRIAC
în *Othello* după W. Shakespeare

